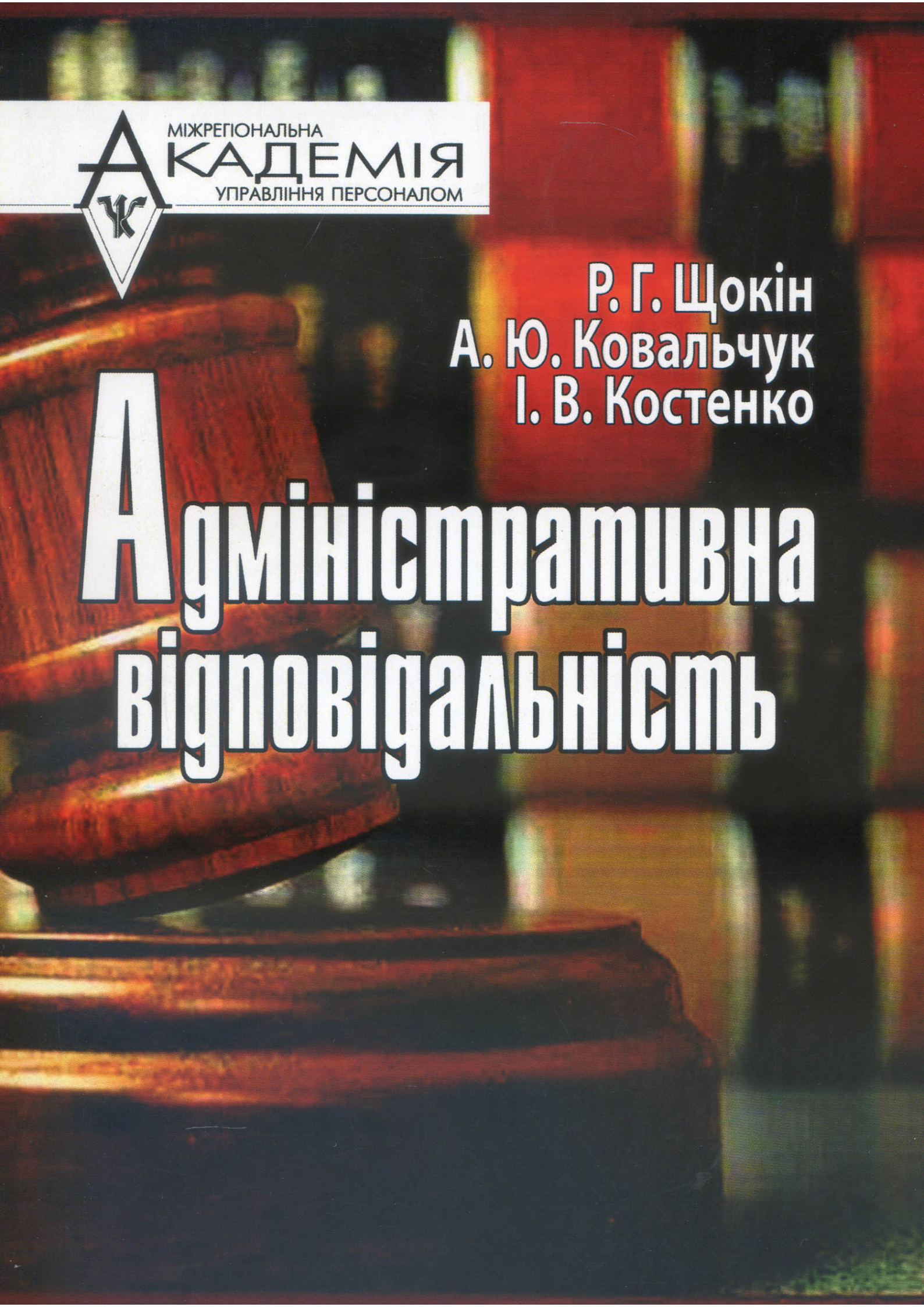
МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
Р. Г. Щокін
А. Ю. Ковальчук
І. В. Костенко
Адміністративна відповідальність

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Р. Г. Щокін, А. Ю. Ковальчук, І. В. Костенко

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Навчальний посібник

(для підготовки до заліку з дисципліни
“Адміністративна відповідальність”)

Під загальною редакцією
М. Н. Курка

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2015

Рецензенти: *О. П. Світличний* — д-р юрид. наук, доц.
С. Г. Благовісний — канд. юрид. наук, доц.
К. В. Сесемко — канд. юрид. наук

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 3 від 25.03.15)

Щокін Р. Г., Ковальчук А. Ю., Костенко І. В.

Адміністративна відповідальність: навч. посіб. (для підготовки до заліку з дисципліни "Адміністративна відповідальність") / Р. Г. Щокін, А. Ю. Ковальчук, І. В. Костенко; під заг. ред. М. Н. Курка. — К.: ДП "Вид. дім "Персонал", 2015. — 148 с. — Бібліогр. : 139 с.

ISBN 978-617-02-0192-8

Навчальний посібник зорієнтований на структурні елементи тематичного плану. В ньому передбачений короткий зміст теоретичного курсу, в якому викладено основні моменти адміністративної відповідальності, значна увага приділена новітнім ідеям, які є в сучасному законодавстві.

Посібник містить пояснювальну записку, основні питання з курсу "Адміністративна відповідальність" та відповіді на них.

Для студентів, курсантів, молодих викладачів і широкого кола читачів.

© Р. Г. Щокін, А. Ю. Ковальчук, І. В. Костенко, 2015
© Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2015
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2015

ISBN 978-617-02-0192-8

ЗМІСТ

Вступ 7
1. Переконання як метод державного управління: поняття, мета, елементи 9
2. Особливості адміністративних стягнень як вид заходів адміністративного примусу 10
3. Правовий примус: поняття, ознаки 11
4. Попередження як вид адміністративного стягнення. Підстави його фіксації 13
5. Адміністративний примус: поняття, ознаки 14
6. Штраф як вид адміністративного стягнення 15
7. Класифікація заходів адміністративного примусу 16
8. Оплатне вилучення предмета як вид адміністративного примусу 17
9. Адміністративне попередження: заходи, застосування 19
10. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління 20
11. Конфіскація предмета як вид адміністративного стягнення та порядок його застосування 20
12. Поняття та система заходів адміністративного припинення 22
13. Позбавлення спеціального права як вид адміністративного стягнення 23
14. Адміністративні затримання: поняття, підстави, порядок застосування 25
15. Характеристика виправних робіт як виду адміністративного стягнення 28

16. Характеристика відновлювальних заходів..... 31
17. Адміністративний арешт:
поняття, порядок застосування..... 31
18. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, види..... 32
19. Особливості адміністративної відповідальності
неповнолітніх..... 34
20. Адміністративна відповідальність:
поняття, ознаки, функції..... 35
21. Особливості адміністративної відповідальності
військовослужбовців і працівників міліції..... 37
22. Відмежування адміністративної відповідальності
від спеціальних видів відповідальності..... 37
23. Особливості адміністративної відповідальності
іноземних громадян..... 38
24. Характеристика законодавства про адміністративну
відповідальність..... 39
25. Обставини, що пом'якшують адміністративну
відповідальність..... 41
26. Підстави адміністративної відповідальності..... 41
27. Правила накладання адміністративного стягнення..... 42
28. Характеристика обставин, що виключають
адміністративну відповідальність 45
29. Множинність адміністративних правопорушень:
ознаки, критерії, класифікація 46
30. Проблеми реформування адміністративного
законодавства на сучасному рівні 48
31. Обставини, що обтяжують адміністративну
відповідальність..... 50
32. Альтернативи адміністративній
відповідальності..... 50

33. Характеристика юридичних складів адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок та безпеку (у т. ч. на транспорті) 51
34. Спільні та відмінні ознаки крайньої необхідності та необхідної оборони 56
35. Система адміністративних правопорушень 57
36. Юридичний склад адміністративних правопорушень: поняття, елементи, ознаки 59
37. Характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок та безпеку 60
38. Адміністративні правопорушення: поняття, ознаки 65
39. Об'єкт як елемент складу адміністративних правопорушень. Види об'єктів 67
40. Характеристика адміністративних правопорушень в галузі торгівлі, послуг підприємницької діяльності 67
41. Види складів адміністративних правопорушень 84
42. Характеристика правопорушень, що впливають на встановлений порядок управління 85
43. Суб'єкт адміністративного правопорушення та його ознаки 88
44. Характеристика ознак правопорушення у сфері праці та охорони здоров'я 89
45. Об'єктивна сторона як елемент складу адміністративних правопорушень 92
46. Характеристика адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією 93
47. Суб'єктивна сторона як елемент адміністративних правопорушень 94
48. Органи адміністративної юрисдикції 95

49. Спеціальний і особливий суб'єкт адміністративного правопорушення 107
50. Характеристика правопорушень у галузі житлово-комунального господарства 111
51. Відмежування адміністративних правопорушень від інших правопорушень 113
52. Класифікація органів адміністративної юрисдикції 115
53. Адміністративне стягнення: поняття, система 116
54. Адміністративна юрисдикція повноваження адміністративних комісій 117
55. Класифікація адміністративних стягнень 119
56. Адміністративні юрисдикційні повноваження судів 120
57. Поняття, завдання та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення 121
58. Порушення справи про адміністративне правопорушення та адміністративне розслідування 124
59. Розгляд справи про адміністративне правопорушення та прийняття рішення. Перегляд постанови у справі про адміністративне правопорушення 131
Список рекомендованої літератури 139

ВСТУП

Нині найголовнішим завданням держави є забезпечення зміцнення правової основи державного та громадського життя й неухильне дотримання законності і правопорядку. Значне місце у зазначеному механізмі посідає адміністративна відповідальність, яка, як вид юридичної відповідальності, спрямована на профілактику та запобігання правопорушень, їх припинення та накладання на правопорушників загальнообов'язкових правил, які діють у державному управлінні, адміністративних стягнень, що тягнуть за собою для цих осіб обтяжливі наслідки матеріального чи морального характеру.

Адміністративні правопорушення за даними статистики становлять найбільшу частку в загальній масі правопорушень. Отже, на одне вчинене кримінальне правопорушення припадає понад сотню скоєних адміністративних проступків. Однак у сферу адміністративно-деліктних правовідносин об'єктивно втягнута більшість населення України, внаслідок чого спостерігається не зниження рівня правової свідомості громадян, а розширення кола суспільних відносин, що підпадають під охорону адміністративного законодавства.

Нормативно-правова база, яка встановлює порядок притягнення реформування до адміністративної відповідальності, що спостерігається у постійних зміненнях в адміністративному законодавстві, зокрема щодо адміністративних стягнень, повноважень органів адміністративної юрисдикції, юридичного складу правопорушення і порядку накладання адміністративних стягнень за їх скоєння.

Головна мета вивчення навчального курсу з дисципліни адміністративна відповідальність полягає у засвоєнні основних теоретико-правових положень адміністративної відповідальності, ознак і елементів юридичного складу адміністративного правопорушення, у системі й характеристиці адміністративних

стягнень, їх накладанні, а також набутті навичок аналізувати юридичні склади деяких адміністративних проступків і особливості провадження у справах про адміністративні правопорушення уповноваженими на те органами.

1. Переконання як метод державного управління: поняття, мета, елементи

Метод переконання є провідним в управлінській діяльності. З його допомогою здійснюється вплив на свідомість людей і дотримання з їхнього боку певної поведінки. Він формує у громадян правосвідомість, внутрішню готовність сприймати і виконувати загальнообов'язкові правила поведінки. Метод переконання насамперед стимулює належну поведінку учасників управлінських відносин. Необхідно зазначити, що інтереси тих, хто управляє, і тих, хто підпорядковується, в адміністративно-правових відносинах а також у завданнях, що стоять перед ними, є спільними. Тому виконання законів, приписів, планових завдань здійснюється на добровільній основі внаслідок високої організованості і дисципліни учасників управлінських відносин. Для досягнення поставлених завдань застосовуються різноманітні засоби переконання, а саме: роз'яснення, виховання, поширення передового досвіду, моральне та матеріальне стимулювання.

Переконання складається з таких заходів: агітації, виховання, роз'яснення, показу позитивного досвіду, заохочення, обговорення поведінки. Ці заходи являють собою заходи правового і неправового характеру, які проводяться державними та громадськими органами з метою формування у громадян розуміння необхідності чіткого виконання вимог законів та інших правових актів. Адміністративні методи управління характеризуються підпорядкуванням волі керованого об'єкта волі управляючого суб'єкта за схемою "влада — підпорядкування" і поділяються на адміністративно-правові та адміністративно-організаційні методи. Адміністративно-правові методи, у свою чергу, поділяються: а) за юридичними ознаками — на нормативні, індивідуальні (накази, вказівки, розпорядження, рішення); б) за формою вирішення — на адміністративно-правові й адміністративно-організаційні; в) за способом впливу на об'єкт управління — на зобов'язуючі виконати певні дії, уповноважуючи виконати зазначені дії, заохочувальні до виконання

соціально-корисних дій, заборонні (обмежуючі) на виконання тих чи інших дій; г) за формою припису — на категоричні (імперативні), делегуючі, рекомендаційні, диспозитивні.

2. Особливості адміністративних стягнень як вид заходів адміністративного примусу

Адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобіганням вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Види адміністративних стягнень. За вчинення адміністративних правопорушень можуть застосовуватись такі адміністративні стягнення:

1) попередження;
2) штраф;
3) оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
4) конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення;
5) позбавлення спеціального права, наданого даному громадянинові (права керування транспортними засобами, права полювання);

5-1) громадські роботи;

6) виправні роботи;
7) адміністративний арешт;
8) арешт з утриманням на гауптвахті.

Законами України можуть бути встановлені й інші види адміністративних стягнень. Відповідно до законодавства України